

SZABADI

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV
2017

TARTALOMJEGYZÉK

TARTALOMJEGYZÉK	3
KÖSZÖNTŐ	4
BEVEZETÉS	7
ÖRÖKSÉGÜNK	12
Régészeti jelentőségű területek	14
Helyi védelem alatt álló épületek és egyéb objektumok	15
Táj- és természetvédelmi szempontú kijelölés alatt álló területek	17
ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRÉSZEK	18
Lakóterületek	19
Különleges területek	20
Gazdasági területek	21
Zártkertek	22
LAKOSSÁGI VÉLEMÉNYEK	24
ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ	25
KERÍTÉSEK, KAPUK	30
KERTEK	31
HOMLOKZATKÉPZÉS	32
RÉSZLETEK	33
UTCÁK, TEREK	34
GAZDASÁGI ÉPÜLETEK	35
HIRDETÉSEK, REKLÁMTÁBLÁK	36
GÉPÉSZET	37
IMPRESSZUM	38

KÖSZÖNTŐ

Polgármesteri köszöntő!

Szabadi Község Önkormányzatának Képviselő-testülete, és valamennyi polgára nevében szeretettel köszöntök minden kedves olvasót! Nagy öröm és megtiszteltetés számomra, hogy kézbe vette településünk arculati kézikönyvét.

Az elkészített településképi arculati kézikönyv összeállításával arra törekszünk, hogy olyan információkat osszunk meg az olvasóval, melyek segítik az itt élők, és az ide látogatók eligazodását a település értékeinek és lehetőségeinek megismerésében.

Az itt lakóknak segítséget adhat lakókörnyezetük helyi értékekhez igazodó fejlesztésében, valamint az itt letelepedni szándékozók céljainak megvalósításában.

Ha sikerült felkelteni érdeklődését kérem, látogasson el településünkre és tapasztalja meg Szabadi község szépségét, és vendégszeretetét a valóságban is!

Antal Lajos polgármester
2017. október

FŐÉPÍTÉSZI KÖSZÖNTŐ

„Azért vagyunk a világban, hogy valahol otthon legyünk benne”

Tamási Áron

A kézbevevett arculati kézikönyv fő feladata a vizuális kultúra iránti érzékenységünk fejlesztése, a szemléletformálás. Épített és természeti környezetünk alakulása, alakítása nemcsak magánügyünk, tevékenységünkkel a környezetünkre is hatással vagyunk.

„Ami lent van, az megfelel annak, ami fent van, és ami fent van, az megfelel annak, ami lent van, hogy az egyetlen varázslatának műveletét végrehajtsd.”

Ókori smaragdtábla felirata magyarul

Településeink épített és természeti környezetének kialakulását földrajzi, történelmi, gazdasági, világnézeti és szociális okok befolyásolják. Minden település, építmény mutatja az ott élők gazdasági, szellemi és mentális állapotát is. Környezetünk minőségi formálásával, segíteni tudjuk a településen élők életminőségét. Fontos, hogy az elmúlt több, mint fél évszázadban kialakult szemléletünket, mely szerint az egyik legfontosabb életcél az „önmegvalósítás” kissé átértelmezzük. Ezen szemléletünk térbeli lenyomataivá váltak településeink is, e szerint fejlődtek, változtak. A II. világháború előtti emberek könnyebben beillesztették magukat a társadalomba, és e szerint alakították környezetüket is, ezért tudtak létrejönni egységes településképek. Mára ez megváltozott. Az arculati kézikönyv készítésének fő célja, hogy segítsük a településszerkezetbe, településképbbe való illeszkedés iránti elkötelezettségünket, legyünk bár tulajdonosok, önkormányzatok, építészek vagy mérnökök.

Az arculati kézikönyvben megtalálhatóak a településképet befolyásoló olyan elemek, melyek szerepének általában nem tulajdonítunk túl nagy jelentőséget. (Víz- és adótoronyok, felszín feletti hálózatok és oszlopaik, utcaszelvény, árok, kapubeajtók kialakításai, utcabútorok, információs- és hirdetőablak, kerítések, fasorok, környezetrendezések, növényesítések, részletképzések...)

A település arculatával való foglalkozás természetesen nem kampánymunka, sok év kitartó és következetes erőfeszítése szükséges ahhoz, hogy látható eredményt is fel tudjunk mutatni A településfejlesztés, az egy türelmes műfaj. Ehhez a hasznos munkához kívánok a településen hosszú távon élni akaró, és tudó lakókat, gazdasági szereplőket, lehetőséget, elhivatott és jó szakembereket. Kívánom, hogy a közös munka által, sikerüljön a településen a hagyományokra épülő, 21. századi színvonalú, minőségi életteret biztosítani.

Bánkuti Melitta főépítész

Az önkormányzat címere: Szabadi címere álló háromszögű, kék pajzs hullámosan vágott ezüst pajzstalppal. A pajzs kék mezejében a vágási vonal fölött ezüst liliomoktól kísért aranykorona lebeg, melynek középső ágán jobbra fordult, aranymarkolatú és keresztvasú ezüstkardot tartó ezüstpáncélos kar könyököl. A pajzsfőben egymás mellett vízszintes helyzetben három hatágú aranycsillag látható.

A címer jelentése: A címer Szabadi település történeti múltjára és természetes környezetére utal. A szájhagyomány szerint a középkorban a falu négy katonát küldött egy csatába, és közülük hárman elesetek a küzdelemben. A hadviselőket és azok bátorságát jelképezi az ezüstkardot tartó ezüstpáncélos kar, míg a három hatágú aranycsillag a hősi halottakat szimbolizálja, ugyanakkor a hatágú csillagok a község katolikus vallású lakosságát is jelzik. Szabadi korábban nemesek által lakott település volt, erre utal a címerben szereplő aranykorona. A hullámosan vágott ezüst pajzstalp a Kapos-folyót jeleníti meg a címerben.

SZABADI

Településképi Arculati
Kézikönyve

2017. október

BEVEZETÉS

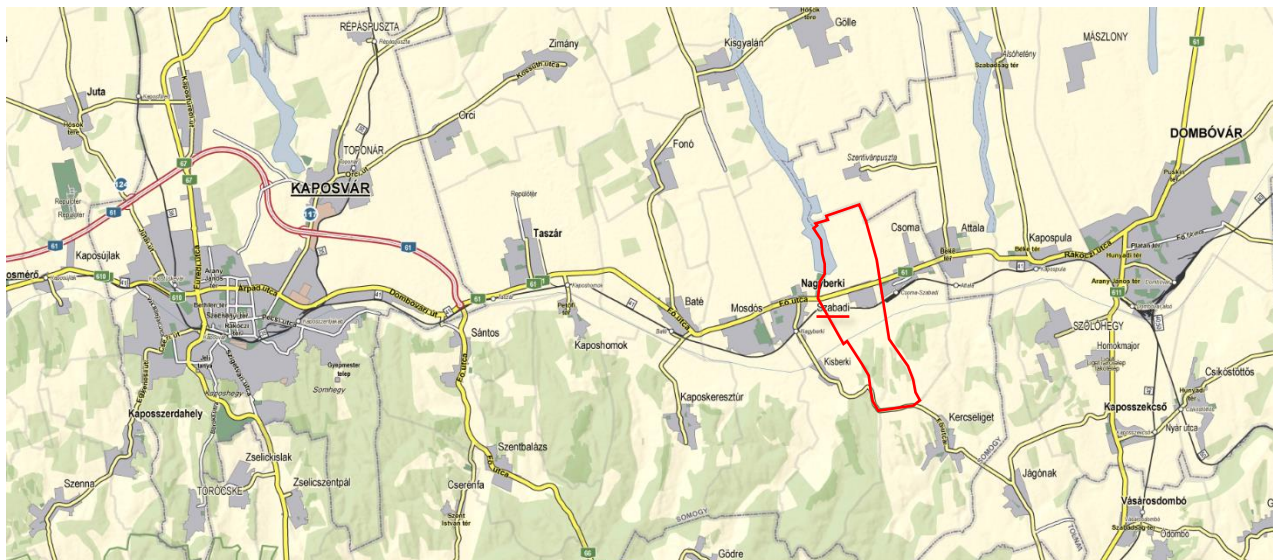
Szabadi és környéke már nagyon régóta lakott terület. Az itt élő emberek büszkék múltjukra, természeti és épített környezetükre. Őseik nemes cselekedetének emlékét és hagyományait megőrizve, mindent megtettek, és megtesznek, hogy megőrizzék ezt a termékeny, természeti kincsekben gazdag vidéket.

A kézikönyv próbál irányt mutatni a település struktúrájának, hagyományainak, jellegzetességeinek bemutatásával annak jövőbeni településképi arculatának fejlesztéséhez. Bemutatja az olvasónak a táji, természeti és építészeti értékeket, hogy olyan épületet, házat, otthont tudjon létrehozni, ami a településhez, a település földrajzi és társadalmi adottságaihoz illeszkedik.

Az ajánlás nem kötött szabályt jelent, hanem irányvonalat. Célja a valós értékek megismertetése, sokféleségének, variálhatóságának bizonyos esztétikai értékhatárok közötti, a település karakteréhez illeszkedő választási lehetőségeinek bemutatása. Minden épület kapcsolódik a szűkebb és tágabb környezethez, megjelenésével, stílusjegyeivel alakítja azt.

SZABADI BEMUTATÁSA

Szabadi község Somogy megye keleti tájegységén, a Kapos folyó völgyében helyezkedik el. Kaposvártól keletre, 21 km-re, Dombóvártól nyugatra 11 km-re fekszik. A Kaposvár és Dombóvár között haladó 61. számú főközlekedési út a belterüle északi részén halad keresztül. Nagyságrendjét tekintve kistalunak számít, egy kisebb mikrotérség részét képezi, melynek központja a szomszédos Nagyerki.

Szabadi, Magyarország kistájainak besorolása szerint a Külső-Somogyi tájegységen, ezen belül a Dél-Külső-Somogyi kistájegységen belül helyezkedik el. A település területe É-D-i irányban hosszabb, K-Ny-i irányban keskenyebb.

A település szerkezetét mind a mai napig a közút mellett hosszan elnyúló falu-szerkezet az úgynevezett úti-falu típus jellemzi. A település szerkezetét a földrajzi, morfológiai adottsága, a közigazgatási területet kelet-nyugati irányban átszelt hármaskörös folyosó, északon a 61-es főút, középen a vasút és délen a Kapos folyó határozza meg. Negyedik, újabb településszerkezeti tagolóelemként szeli majd keresztül Szabadi közigazgatási területét, a vasút és a Kapos folyó közé tervezett, szintén kelet-nyugati irányú M9-es gyorsforgalmi út. A közigazgatási terület déli részén szőlőhegyek találhatók (Szarhegy, Kishegy, Öreghegy).

A település erdősültsége alacsony. A Kapostól északra fekvő külterület, - Kiszgát pusztá kivételével szántó művelési ágba tartozik. A község csapadékvizeinek befogadója a Kapos folyó, melyre Szabadi belterületének irányából a Petőfi és az Ady Endre utca végétől induló kettő jelentősbb árok vezet le a település területén összegyűlő csapadékvíz jelentős részét.

A község településszerkezetét az „úti-falu” és a „völgyégi falu” típusának sajátos kombinációja jellemzi. A Kapos folyó és a közút egyaránt hatott a szerkezet kialakulására.

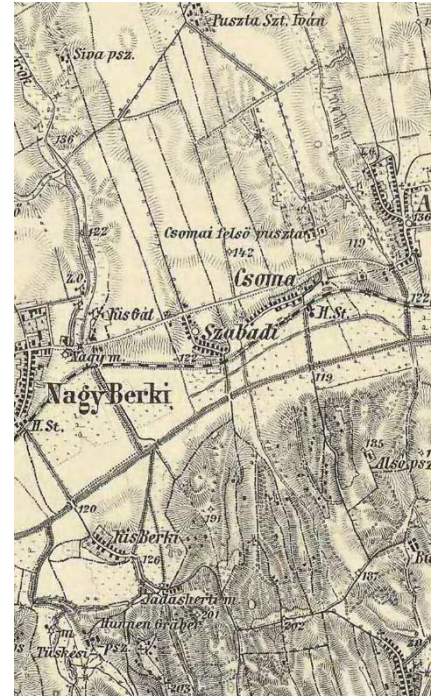
Szabadi történelmi felméréseken

1.

2.

3.

- 1. Az Első Katonai Felmérés (1763-1787)
- 2. A Második Katonai Felmérés (1806-1869)
- 3. A Harmadik Katonai Felmérés (1869-1887)

- 4. Magyar Királyság (1869-1887)(1:25.000)
- 5. Kataszteri térképek (XIX. század)
- 6. Magyarország Katonai Felmérése (1941)

4.

5.

6.

ÖRÖKSÉGÜNK

A település nevének első írásos említésével az 1332-37 évi tizedjegyzékben találkozhatunk. 1660-ban Csobánc várának tartozékai között szerepelt. A török hódoltság idejét jelentős veszteségek nélkül vészelte át a község. 1695-ben nemes község. Pecsétjét 1788-tól használták. Rajzolatán három gabonaszál, csoroszllya és ekevas látható. Szabadi a középkorban Tolna vármegyéhez tartozott, 1696-ban csatolták Somogyhoz. 1715-től a gróf Batthyány család birtoka. 1835-től a gróf Schmiedegg és a gróf Batthyány családok voltak a földesurai. Az utóbbiakat, -vagyonvesztési ítélettel,- a szabadságharc leverése után megfosztották birtokaiktól. A múlt század fordulóján Pallavicini Edének voltak itt nagyobb birtokai. Első népiskoláját 1770-ben alapította a római katolikus egyház. Az evangélikusok 1839-től 1937-ig tartottak fenn önálló iskolát. A helyi hagyomány szerint a falunak öt temploma volt. Az elsőt 1332-ből említik, mely a török időkben pusztult el. A másodikat az andocsi misszió éveiben építették, a harmadikat 1745-ben, fából és sövényfallal, melyet 1778-ban zárták le, mert összedőléssel fenyegetett. A negyediket kocsmából alakították ki, az ötödik templomot 1857-ben emelték, majd 1902-ben tornyot építettek hozzá. A hagyomány szerint, a XVI.-XVII. századi harangját a Kapos szabályozásakor találták meg a község határában, ahova a törökök elől ásták el. Ezt a templomot 1997-ben lebontották, helyén új templomot építettek, megtartva a régi templom harangtornyát.

Szabadi lakóinak száma a kiegyezést követő években közel egy évszázadig alig változott, de összetétele igen. 1941-ben még a lakosság 45 %-a vallotta magát német anyanyelvűnek, mely akkor közel 260 főt jelentett. 1948-ban 139 főt telepítettek ki Németországba, helyükre az egykori Jugoszláviából elűdözött magyar családok kerültek.

A lakosság számának jelentős csökkenése az 1970-es években következett be, amikor a mezőgazdaság már nem volt képes eltartani az itt élőket. Sokan költöztek el akkor a falvakból és kerestek munkát, majd települtek le a közeli városokban.

Műemlékek

A településen országosan védett műemlék nem található.

- helyi védett épület
- egyéb helyi érték
- intézmény
- régészeti terület

- a: Szabadi-hegy
- b: Öreg-hegy alja II.
- c: Gólya-hegy (Góla högy)

Régészeti jelentőségű területek

Szabadi régészeti területei a településtől és a Kapos folyótól délre, az Öreghegy előtti területen helyezkednek el arra utalva, hogy a település e része már régóta lakott hely volt.

a) Ezen a területen római kori halmokat találtak, melyek a Kaposba torkolló patak bal partján sorakoznak két csoportban. Az északi csoporthoz 12 halom, a délihez 17 tartozik, melyet egy földút választ el. Az északi halmok szabályosan sorakoznak, nagyjából É-D irányban, a déli csoport nagyjából a patak vonalát követi. Ugyanitt, a halmoktól nyugatra több kiemelkedés látható. A halmok átmérője kb. 1,5-2 m, magasságuk 0,4 m, egymástól való távolságuk 0,5-2 m között változik. Nagyobb, kiemelkedő halom nem látható. Az északi csoporttól keletre lévő domb tetején és déli oldalán őskori, római kori, míg a domb északi részéről középkori kerámiát találtak a régészek. A halmok méretük alapján római korinak minősíthetők, de ennek ellentmond a szokásos K-Ny irányú tájolástól eltérő irányuk, ugyanakkor a szabályos elrendezésük a római korhoz tartozást erősíti.

b) A helyszín a Kapos partjához viszonylag közel fekszik, az ún. Öreghegy (szőlőhegy) északi nyúlványánál. A kérdéses terület környéke régészeti területekben igen gazdag. A településen található régészeti területek mind erre a környékre koncentráltan helyezkednek el. Ez utal arra, hogy feltételezhetően a község e része volt az egykori ősi település helye. Napjainkban a terület egyenletesen fedett, felszíne változatos, mozgalmas, mely utal arra, hogy itt egykor homokot is bányásztak. A bányászat már megszűnt, területe növényzettel fedetté vált, nagy része beerdősült. A helyszínen friss földnyomok, bolygatásra utaló jelek nincsenek. A terület egy része gyeppel fedett részét legeltetésre használják.

c) A helyi hagyomány szerint egy csonka fán sokáig gólyák tanyáztak. Találtak itt egy kb. 40 kg-os harangot, amelyet most a római katolikus templom tornyában használnak. Feltételezhető, hogy a török időkkel megelőzően itt volt az eredeti falu helye.

A helyi hagyomány szerint e területen lehetett a középkori falu temetője.

Helyi védelem alatt álló épületek és egyéb objektumok

Szabadi Község Önkormányzata Képviselő-testületének Szabadi Helyi Építési Szabályzatáról szóló 6/2006.(IV.21.) önkormányzati rendelete 21. § (1) bekezdésében annak 1. mellékletében felsorolt helyi művi értékeket nyilvánította védetté, és annak további bekezdéseiben szabályozza az azokkal kapcsolatos bármintemű építési munkákat.

1. Temetői sírkövek. A XIX. század második felétől az I. Világháború utáni időszakig terjedően összegyűjtött, jó állapotban lévő sírkövek melyek a temetőben nyertek elhelyezést.

2. Feszület. A szépen karbantartott feszület gondozott környezetben található. Sebők Ferenc és neje állította 1866-ban. Anyaga homokkő, lábazata műkő.

1. melléklet a 6/2006. (IV. 21.) önk. rendelethez

ssz	név	cím	hrs
1.	Sírkert	Temető	78.
2.	Kereszt	Temető	78.
3.	Kereszt	Petőfi u. 67.	3/2.
4.	Kereszt	Petőfi u. 47.	13.
5.	Lakóház	Petőfi u. 42.	136.

1.

2.

3. Feszület. A jól karbantartott feszület. Állította Szem András és neje, Keceli Erzsébet 1902-ben. Anyaga: Homokkő.

4. Feszület. A jól karbantartott feszület. Készítésének éve 1880. Anyaga: Homokkő, festett.

5. Utcára merőleges gerincű lakóépület. A falu talán legrégebbi, változtatás nélkül meghagyott lakóháza, mely feltehetően a múlt század húszas éveiben épült. Falazata vegyes, részben tömés, részben tégla. Ablaknyílásai eredeti formájukban maradtak meg. Homlokzatát kétszínű téglatagozat-szerű kialakítás jellemzi. Műszaki állapota megfelelő. A környékre jellemző átlagos gazdaporta jegyeit mutatja. Különösen a tornácképzése a bejárat felett túlnyújtott tetőzete, faragott faoszlopai jellegzetesek.

3.

4.

5.

Táj- és természetvédelmi szempontú kijelölés alatt álló területek

Szabadi község Somogy megye keleti tájegységén, a Kapos folyó völgyében helyezkedik el. Szabadi, Magyarország kistájainak besorolása szerint a Külső-Somogyi tájegységen, ezen belül a Dél-Külső-Somogy kistájegységen helyezkedik el.

A kistáj domborzati adottságait a mintegy 40 km hosszban és 15 km szélességben elhúzódó, átlagosan 130-160 m tszf-i magasságú löszhát jellemzi, melynek déli határa a Kapos völgye, ahol a község fekszik. Felszínének jellegzetes formái az egymással párhuzamosan lefutó, helyenként a Kaposba hegyesszögben betorkoló tágas, lápos völgyek és a köztes, viszonylag sík teraszokra emlékeztető alacsony löszhátak. A kistáj kedvező domborzati és ökológiai adottságai révén jó feltételeket nyújt a mezőgazdaság számára.

Szabadiban két nyilvántartott ásványvagyon anyag-előfordulás található; tőzeg és lápföld előfordulással. Ugyanitt a 017 hrsz területen (Berki dűlő) suvadást regisztráltak. A térségben nagy mennyiségben előforduló hasznosítható nyersanyag még a falazó homok.

Az éghajlat a szántóföldi és a kertészeti kultúrának egyaránt kedvez.

A települést érinti a kistáj egyik jelentős vízfolyása a Hársas-berki patak, bár nem ez a fő befogadója a község csapadékvizeinek. A patak hossza 25 km, vízgyűjtő területe 115 km². A Göllétől Szabadiig tartó Hársas-berki halastó déli szakasza érinti Szabadit.

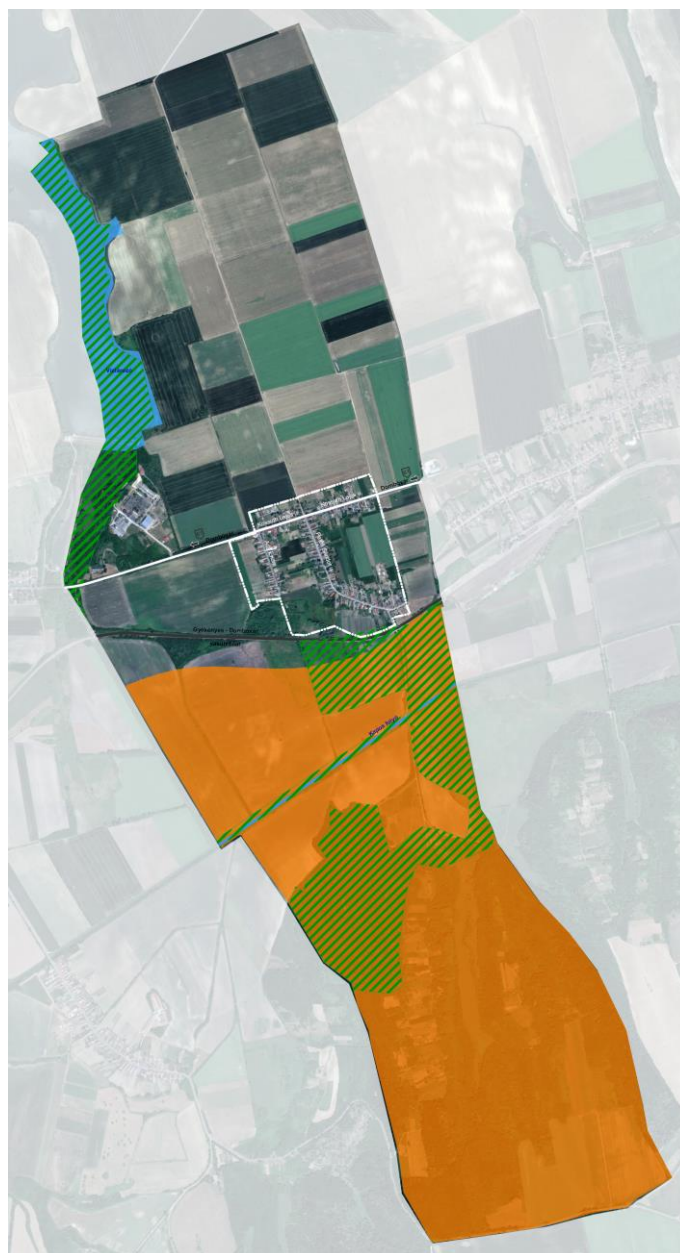
A táj növényvilágát a Kaposi és a Somogyi flórajárás jellemzi. Az erdészetileg kezelt területeket zömmel keménylombos, ritkábban lágylombos és fenyőerdők borítják.

Talajára elsősorban a csernozjomos barna erdőtalajok, a mészlepedékes csernozjomok és a barnaföldek jellemzőek.

A település múltjában és várhatóan jövőjében is jelentős a kertgazdálkodás, a szőlőkultúra.

A települést érinti a Nemzeti Ökológiai Hálózat, a Kapos folyó- mente annak folyamatos folyosójába tartozik. E terület és a halastó környezete ökológiailag védett területek.

A község csapadékvizeinek befogadója a Kapos folyó, melyre Szabadi belterületének irányából két jelentősebb árok; a Petőfi utca- és az Ady Endre utca végétől induló árok vezeti le a település vizeinek jelentős részét.

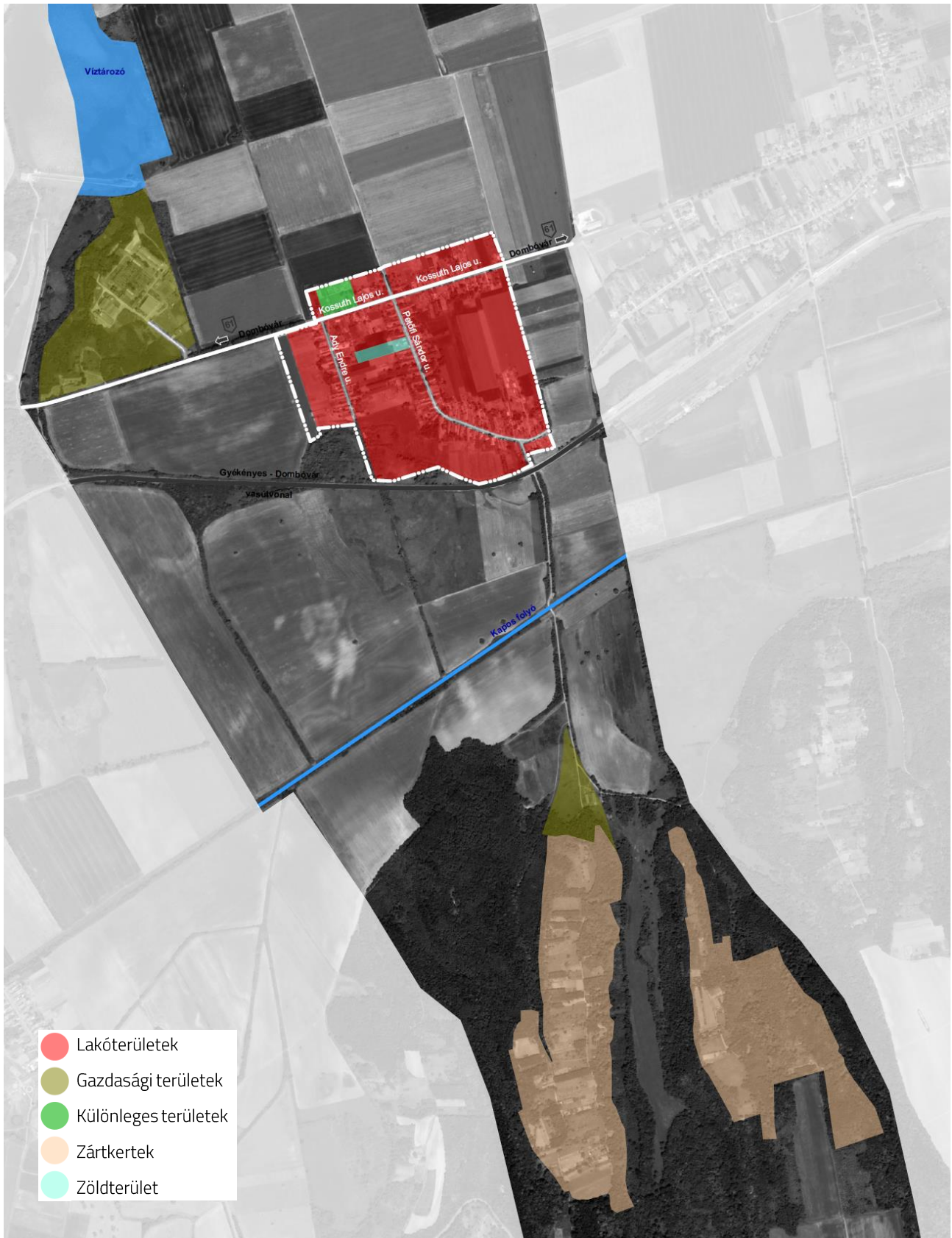
az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvényben (OTrT) megjelent nemzeti ökológiai hálózat magterület és ökológiai folyosó övezete

az OTrT-ben megjelent tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete

A települést érinti a nemzeti ökológiai hálózat magterület és ökológiai folyosó övezete, illetve a tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete is.

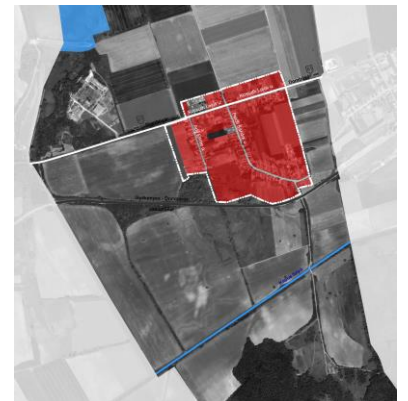
ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRÉSZEK

Lakóterületek

A település lakóterületeit a jellemzően nagyobb kertbelssőséggel rendelkező telkek alkotják, melyek legalább 1000 m²-es nagyságúak. Az utcák találkozásainál, illetve a Petőfi utca középső részén található néhány kisebb telek, melyek mérete 500 m² körüli.

A lakóterületek gazdasági épületei településképi szempontból értéket jelentenek.

Különleges területek

A különleges zöldterületek körébe tartozik a temető területe, a település legnagyobb egybefüggő önkormányzati tulajdonban lévő zöldfelülete. A temetőben csak a kegyeleti- és egyházi szolgáltatásokkal kapcsolatos építmények, emlékművek helyezhetők el, amelyek helye kijelölésre került a szabályozási terven.

A temető jelenlegi helyének megtartása tervezett, bővítése nem tervezett, az igényeknek hosszútávon megfelel.

A temető rendezett, a régi síremlékeknek önálló „kert” került kialakításra.

Gazdasági területek

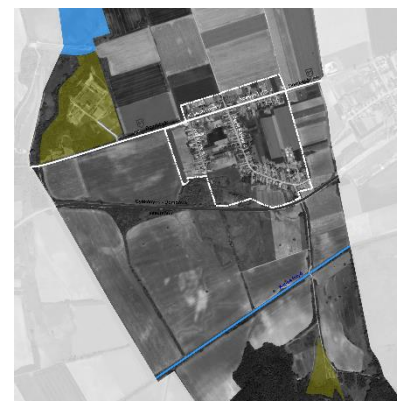
A mezőgazdasági üzemi fejlesztés területei kialakultak. A gazdasági területek a település két pontján helyezkednek el (Kisgát puszta, valamint a község déli részén).

További gazdasági területek kijelölése a településen nem indokolt. A szükséges fejlesztések e területek határain belül megvalósíthatók.

Kisgát puszta közel fekszik a Hársas-berki tóhoz, mely az ökológiai folyosó része, ezért itt fokozott környezetvédelmi elvárásokat kell érvényesíteni.

Településképi szempontból mindenképpen javasolandó az üzem megközelítését biztosító út egységes fásítása, és a 61-es főútról is látható műtárgy növényzettel való takarása is.

Zártkertek

A belterülettől délre három tömbben (Öreghegy, Kishegy és Szárhegy) helyezkednek el a kertterületek, a szőlőhegyek. Mindhárom terület nagy részét fedi a tájképvédelmi övezet, ahol a táj, a településkarakter megőrzése kiemelt feladat, cél.

A kertterületi telkeket csak áttört kerítéssel szabad bekeríteni.

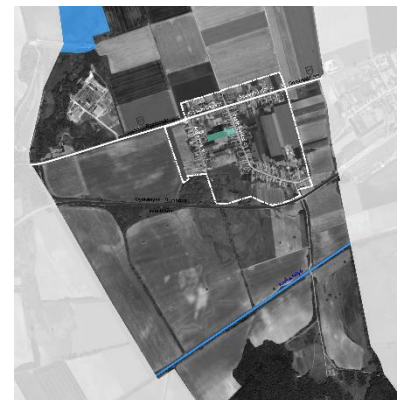

Zöldterület

Szabadi külön területfelhasználási egységként megjelenő zöldfelülete, a Petőfi utca 38/1, 39 hrsz alatt kialakított játszótér. A területen elhelyezhető létesítmények körét a Helyi Építési Szabályzat külön szabályozta.

Zavaró a Petőfi utca mentén a járda melletti sövény zöld falként való megjelenése. A területre környezetrendezési terv készítése javasolt.

LAKOSSÁGI VÉLEMÉNYEK

A lakossági vélemény kérdőív kitöltői valamennyien több mint 10 éve a településen laknak, válaszaik alapján tudják, mire lenne szükség helyben, büszkék településükre.

Az épített környezet szempontjából saját településüket a kérdőív kitöltői nyugalmalmasnak, hangulatosnak tartják. Csaknem egyhangúan a szolgáltatások fejlesztésén és a hagyományőrzés, illetve a közlekedés területén szeretnének fejlődést.

Az utcaképben fontosnak tartják a gondozott előkertek, a fasorok, a homlokzatok kialakítását, beépített építőanyagokat, valamint a megjelenő színek harmóniáját. Az épületek színezésében a nyugtató, pasztel színeket látnák szívesen.

Problémát jelent a településen a kialakítatlan vagy szűk járdák, az utcán parkoló autók, a nem egységes arculatú utcabútorok (buszmegálló), építmények, a megoldatlan esővíz-elvezetés.

Abban szinte mindenki véleménye megegyezett, hogy a kerítések kialakításában sövény, áttört, kovácsoltvas vagy valamilyen természetes anyagú (fa, kő, tégl) kerítést látna szívesen. Tömör kerítést csak a főút mellett tartanak elfogadhatónak. A településképhez illő tetőformának a hagyományos formát, a nyeregtető megjelenésének valamilyen egyszerű módját tekintené legjobbnak.

A településképhez tartják néhol a rendezetlen utcaképet, a romos épületek meglétét, a növények hiányát.

A meglévő házaknál értéknek tekintik, és az átépítés, felújítás során megtartandónak ítélik meg az épület arányait, a homlokzat színét, a tetőfedés anyagát, illetve a homlokzat díszítéseit.

A lakosok büszkék a település és telkeik tisztaságára, a sok zöld felületre az udvarukban.

A településre látogatóknak mindenképpen bemutatandó értékek közé sorolták: a Templomot, a Kapos partját, a temetőt, a település nyugalmát, csendjét, tisztaságát, a helyi összetartó közösséget.

ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ

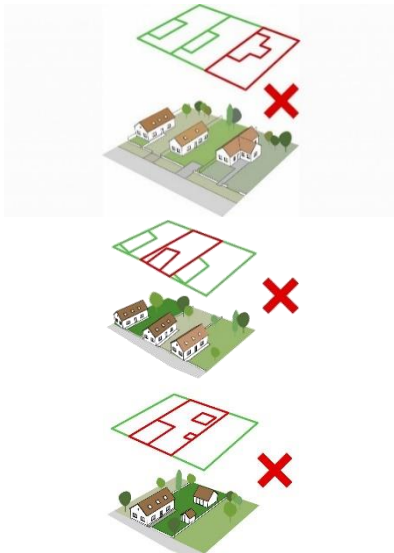
A település-, és utcaképet összességében annak rendezettsége jellemzi, határozza meg. A közterületek és a lakóházak gondozottsága, zöldterületekkel való kapcsolatuk. Mint minden településnél, Szabadi esetében is figyelni kell a települést meghatározó látványára, annak hangsúlyos elemeire.

Ennek a fejezetnek az ajánlásai próbálnak segítséget nyújtani, építészeti útmutatóul szolgálni Szabadi településképeinek minőségi formálásához, megtartásához.

Az itt bemutatott általánosabb ajánlások nagyrészt hasonlóak a környék többi településeinek építészeti útmutatójához, mégis minden falu egyedi szerkezettel, hagyománnyal és történelemmel rendelkezik, ezért egyedi irányvonalak is szükségesek, amelyek szintén bemutatásra kerülnek.

Lakóterületek

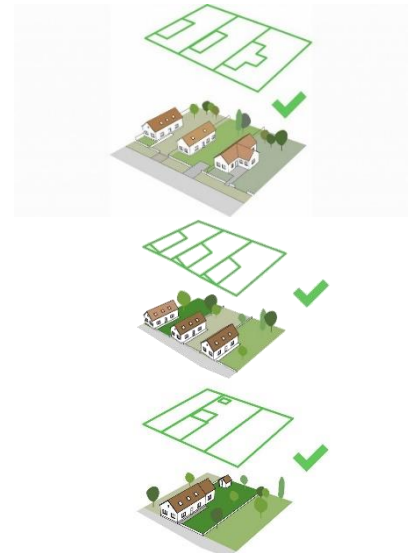

Telepítés

A családi házak telepítése oldalhatáron álló. Javasolt a meglévő építési vonal megtartása, attól eltérni csak indokolt esetben, nagy telekszélesség esetén ajánlható.

Az utcára nem merőleges telekhatár esetében, a kialakult állapothoz igazodóan az épületet javasolt oldalhatárhoz igazítani.

A melléképületeket a főépület vonalában az mögött, nem a telken szétszórva javasolt elhelyezni.

Magasság

A településrészben a családi házak magassága szinte azonos. Javasoljuk az új épületek építése esetében azok magasságát a környezetben meglévő épületek magasságához igazítani az egységes településkép megtartása érdekében.

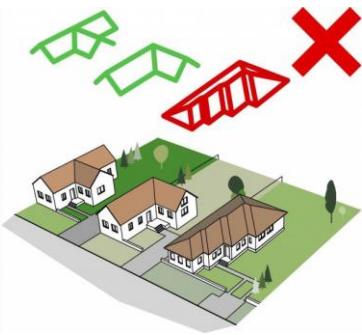

Tetőhajlásszög

A családi házakra jellemző a magastető közel azonos hajlásszöggel.

Javasoljuk a tetőhajlásszög megtartását, kerülve a túl alacsony, valamint a túl magas hajlásszög alkalmazását, mivel azok nem illeszkednek a kialakult utcaképbe.

Tetőforma

A településen lévő családi házak tetőformája egyszerűnek mondható. Javasolt az új házak építése esetén a szomszédokat figyelembe véve tervezni, illeszkedni az utcaképre jellemző tetőformához.

Anyaghasználat (színek)

Az épületek színezésére jellemző a világos, pasztel színek használata. A felújítások, és új építések esetén ajánlott azok használata. A magastető csillogásmentes (matt), felülettel alakítandó ki, a településképhez illő, jellemzően piros, barna, grafitzürke, vagy égetett cserép színben.

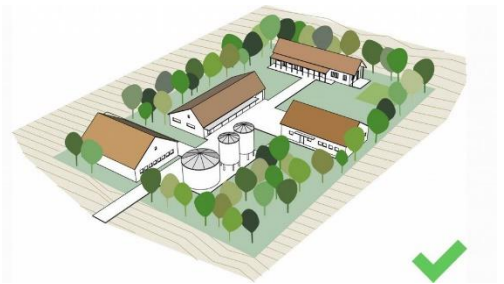
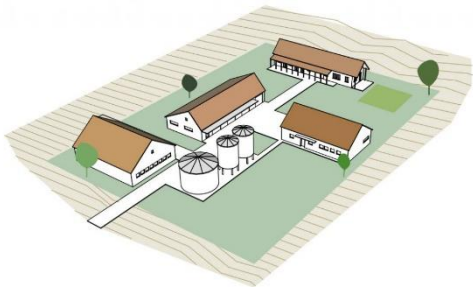

Különleges terület – Gazdasági területek

Telepítés

A területek jellege miatt ajánlott az épületek telepítése során a megfelelő növényzet szükségességével is tervezni. Figyelni kell magának a területnek (Kegyeleti park) védelmére, illetve a közvetlen közelében lévő lakóterületnek (ipari-, gazdasági területektől) a védelmére. A hatályos helyi építési szabályzat a gazdasági területekre vonatkozóan beültetési kötelezettséget ír elő.

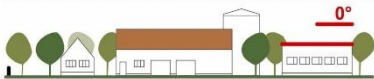
Magasság

A meglévő épületállományra, és a terület közvetlen környezetére figyelemmel javasolt az új épületek magasságának meghatározása, megtervezése.

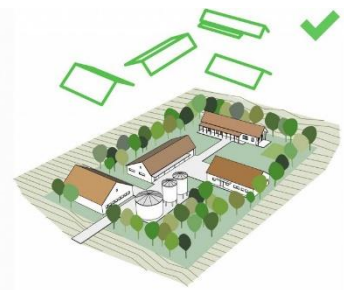
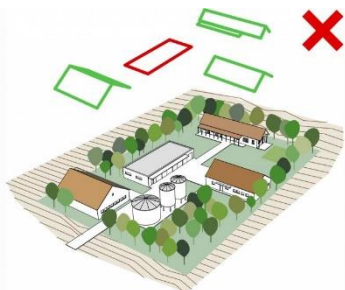
Tetőhajlásszög

A területeken a tető hajlásszöge igazodjon a már meglévőkhöz épületekéhez.

Tetőforma

A területek használatának jellegéből adódóan javasolt egyszerű tetőformák alkalmazása, a meglévő épületekhez illeszkedve.

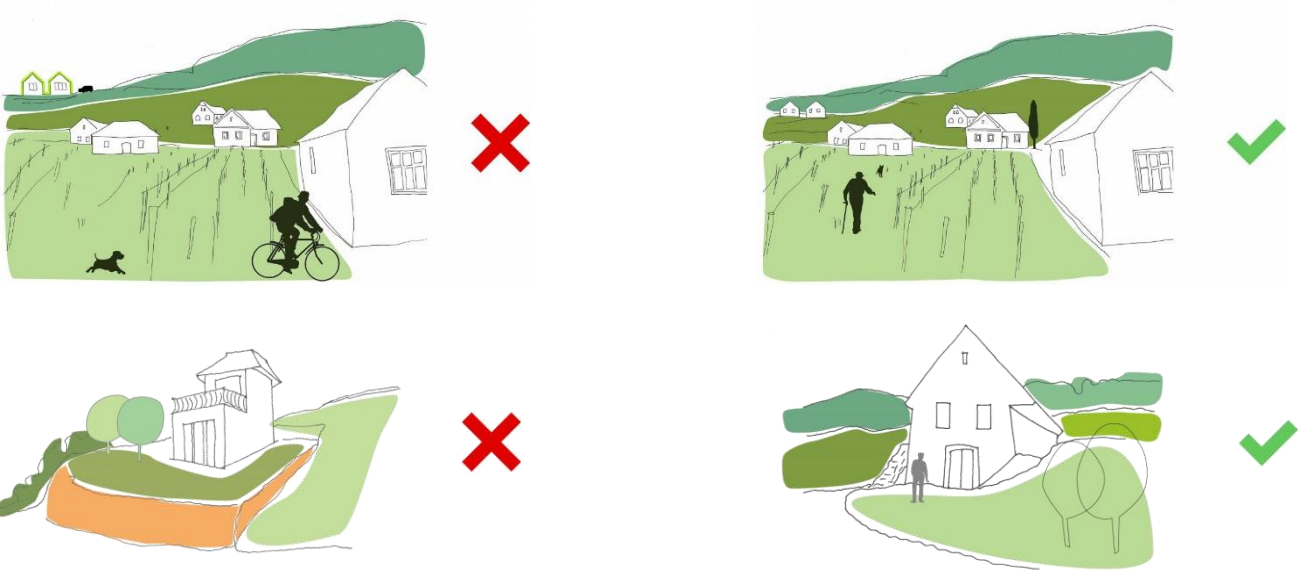
Anyaghasználat (színek)

Az épületek színezésére a világos, pasztel színek javasoltak. A magastető csillogásmentes (matt), felülettel alakítandó ki, a településképbbe illő, jellemzően piros, barna, grafitzürke, vagy égetett cserép színben.

Zártkertek

Telepítés

A táj szépségére, adottságaira figyelemmel az épületek elhelyezése során javasolt nagy figyelmet fordítani annak megőrzésére. Ne az épületek uralkodjanak a tájon, inkább „éljenek” azzal együtt. Fontos a terepadottságoknak megfelelő épületelhelyezés, valamint ha szükséges a telek bekerítése, amit csak áttört kerítéssel javasolt megépíteni.

Magasság – Tetőhajlásszög - Tetőforma

A zártkerben nem csupán a meglévő épített környezetre, hanem leginkább a természeti környezetre figyelemmel javasolt az új épületeknél, valamint a meglévő épületek esetében is azok magasságának, tetőhajlásszögének és tetőformájának meghatározása, megtervezése.

Anyaghasználat (színek)

Az épületek színezésére a világos, pasztel színek javasoltak. A magastető csillogásmentes (matt), felülettel alakítandó ki, a környezetbe illő égetett cserép színben.

KERÍTÉSEK, KAPUK

A település portáin mindenhol megjelennek. Szerepük az elkerítésen túl az adott telek védelme a behatolók ellen. Funkciójában a kerítés a telek területét a közterülettől, és a szomszédos telkek területétől választja el.

Az utcafront nagyon domináns elemei a kerítés és a kapu. Szabadira jellemző, hogy kerítéseknél az építőanyagok és stílusok kavalkádja található. Magasságukra elmondható, hogy nem túl magasak, és általánosságban az áttört kerítések a jellemzők. A kerítések, kapuk állagának megóvása, karbantartása nagyon fontos feladat, hiszen a rozsdás, kopott kerítés ugyanolyan negatív hatással van, mint a lelakott romos ház, vagy a gazos udvar.

Újjonnan csak áttört kerítés építése javasolt, kivételt képeznek ez alól az utcafrontos beépítésű telkek, ahol az épületek között tömör kerítés építése is elfogadható.

KERTEK

Az utcák és utcakép hangsúlyos eleme az épületeken kívül az előkert, és az oldalkert azon része, amelyre rálátunk az utcáról.

Az előkertek minden esetben virágok (dísznövények) helye, az oldalkert ennél vegyesebb funkciót és képet mutat: pihenés, közlekedés, díszkert, parkolás területe. Zavaró hatást kelt, ha ezeken a részeken nem a tájra, és éghajlatunkra jellemző honos növényekkel telepítjük be ezeket a részeket. Szerencsére a településen idegennek ható növénytelepítés nem található.

HOMLOKZATKÉPZÉS

A településkép meghatározó eleme az utcáfronton megjelenő épületek homlokzatképe. Figyelnünk kell azok karakterét meghatározó elemeire. Ilyen meghatározó karakterelemek a homlokzati arányok megtartása, a nyílászárók méretei, a tetőformák, a színezés, illetve a díszítő részletek.

Anyaghasználat tekintetében a természetes anyagok részesítendőek előnyben (kő, fa, tégl, vakolt felület).

A településre jellemző a magastetős kialakítás, melyet településképbe illő, jellemzően piros, barna, grafit-szürke, vagy égetett cserép színben javasolt fedni.

RÉSZLETEK

A különböző korszakokban épített épületek díszítésére jellemző az adott korban ott élő emberek egyénisége.

A korábban épült épületek díszei finomabb, részletesebb elemekkel rendelkeznek. Az épületek oromzatán egy vagy két díszített nyílás van, amelyek funkciója mára már az épület jelenlegi használatától függően megváltozhatott. Jellemző még a díszített oszlopokkal rendelkező tornác, amely alapfunkcióját ma is megőrizte.

Később, az 50-es, 60-as években épült épületek díszítése egyszerűbb, jellemzőjük a geometrikus díszítőmotívumok.

UTCÁK, TEREK

Szabadiban jellemző az oldalhatáron álló beépítési mód. Jellegzetes, régi, meghatározó utcája a Petőfi Sándor és az Ady Endre utcák, amelyek É-D-i irányban haladnak keresztül a településen. Az utcák a Kossuth Lajos utcából (61-es főút) leágazva haladnak déli irányban.

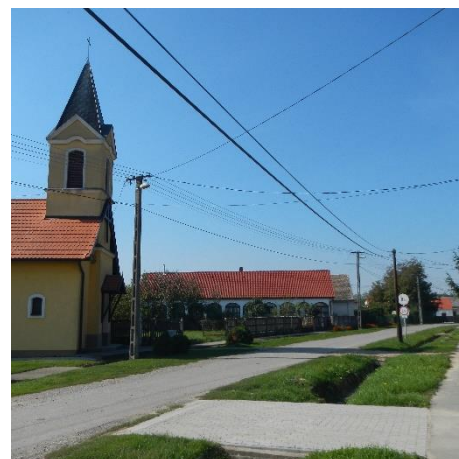
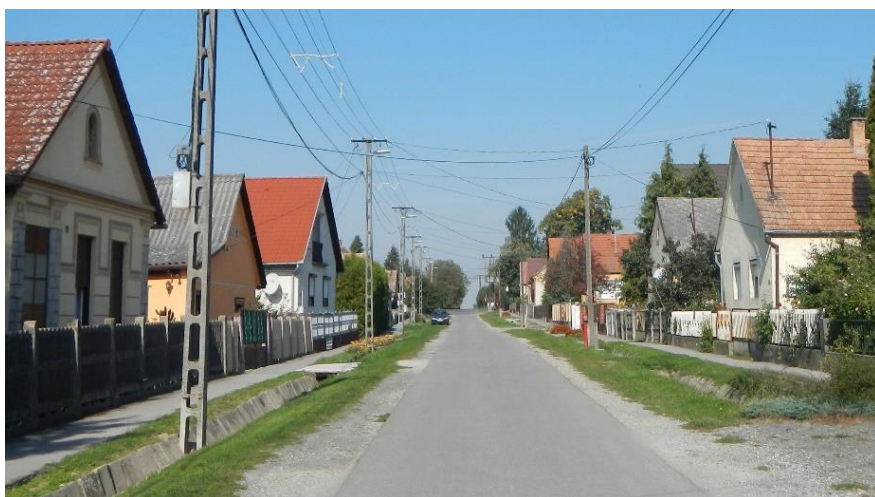
Az utcák mentén fasor kialakítása javasolt, figyelve az őshonos fajokra.

A településkép javítása érdekében a meglévő légvezetékek földkábelre történő cseréje javasolt. Ugyancsak fontos az utcabútorok egységes kialakítása, településképbe illő módon történő megformálása, anyaghasználata, elhelyezése.

A településkép javítása érdekében a meglévő légvezetékek földkábelre történő cseréje javasolt. A földkábeles hálózat kiépítéséig minden esetben ajánlott az utcai vezetékek egyoldali oszlopsoron történő elhelyezése.

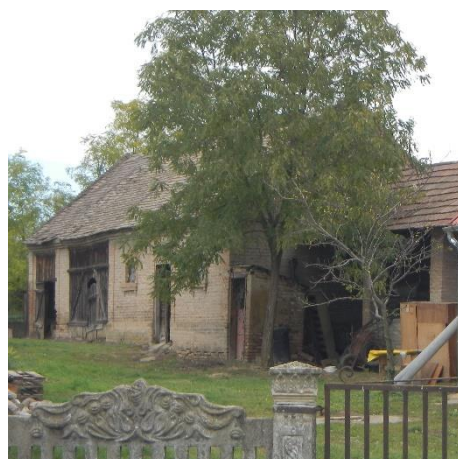
Ugyancsak fontos az utcabútorok egységes kialakítása, településképbe illő módon történő megformálása, anyaghasználata, elhelyezése.

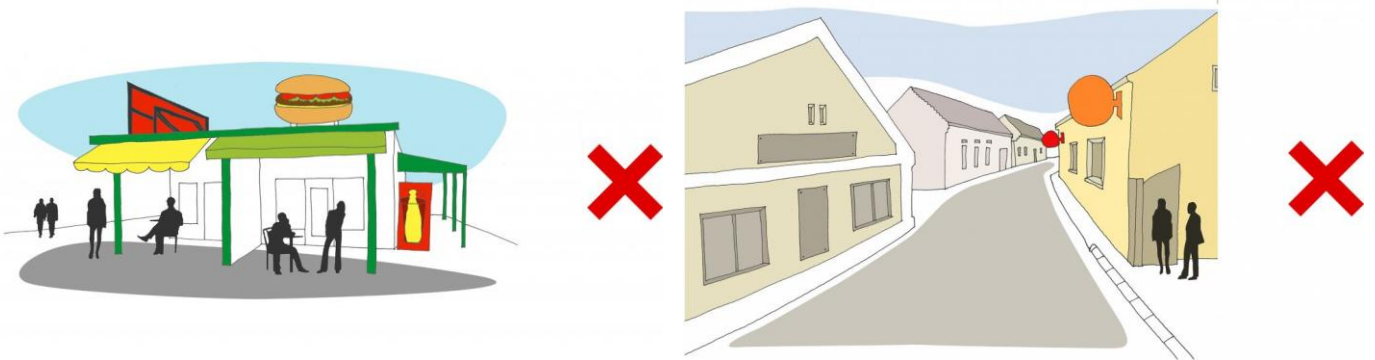
GAZDASÁGI ÉPÜLETEK

A településen dolgos, környezetükre igényes emberek élnek és éltek. A mindennapi élet fontos épületei voltak a pajták, az istállók a termény tárolására és az állataik elhelyezésére. Ezek díszítései fontos értéket képeznek a helyi népi építészet palettáján.

Szerencsére sok megmaradt viszonylag ép állapotban, nagyobb átalakítás nélkül. Sajnos mára már kevés épület tölti be eredeti funkcióját, de állaguk megóvása, új funkcióval való megtöltése fontos feladat az utókor számára.

HIRDETÉSEK, REKLÁMTÁBLÁK

A település adottságaira, természetközeli elhelyezkedésére figyelemmel a reklámfelületek megjelenésében ajánlott mind nagyságában, mind színében a visszafogottság.

A településen nem jellemzőek a hirdetések és reklámtáblák, óriástáblák. A megjelenő reklámfelületek elhelyezése, formája is fontos szerepet játszik a település képének alakulásában. A reklámhordozó formájára, illetve elhelyezésére egységes mintát javasolt kialakítani.

Fontos térelemek az utcabútorok: hulladékgyűjtők, padok, információs táblák. Egységes, karakteres település önmeghatározását is megfogalmazni tudó buszmegálló kiépítése javasolt.

Arra kell törekedni, hogy ezek az egész településen egységesek legyenek, stílusukat tekintve lehetnek hagyományos vidéki anyaghasználatúak, mint például a fa, de elképzelhetőek modern formatervezett változatban is.

GÉPÉSZET

A közvilágítás nagyon fontos és meghatározó eleme a köztereknek. A településen a közvilágítás mindenhol megoldott, külön díszvilágítás viszont jelenleg nincs.

Sajnos a közművek és infrastruktúra-hálózati cégek a mai napig nem veszik figyelembe az eszközeik, építményeik, létesítményeik telepítésénél a környezethez való illeszkedést.

Ezek optikai „eltűntetésére” szükség van, amit vagy növényzettel történő takarással tudunk javítani, vagy olyan látvánnyal, ami elvonzza róluk a figyelmet. Megoldást jelent a vezetékek földkábelbe történő elhelyezése, illetve az eszközök földbe süllyesztése.

Nem csupán a közterületek, de a családi házak utcakép formáló megjelenésére is oda kell figyelni. A mai kor jellegzetes kiegészítői az épületek homlokzatán megjelenő hírközlési eszközök vételi berendezései, a légkondicionáló eszközök kültéri egységei, illetve egyéb kiegészítő kellékek. Meg kell oldani utcaképi beillesztésüket, esetleg az épület más részén történő elhelyezésüket.

Javasolt a vasút zajterhelésének csökkentése érdekében a sínek település felőli, északi oldalán egységes, többszintes növényzettelepítés. Fontos, hogy a telepítés során csak honos növényfajok ültetése készüljön.

IMPRESSZUM

SZABADI KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA
7253 Szabadi, Kossuth Lajos u. 42.
<http://www.szabadi.hu>

Főpítész: Bánkuti Melitta

SZERKESZTETTE: Gáts András
SZÖVEG: Gáts András
FOTÓ: Gáts András, Luthár Kristóf
GRAFIKAI TERVEZÉS : Gáts András

FELHASZNÁLT FORRÁSOK:

SZÖVEG:

Szabadi község településrendezési eszközei,
Készítette: Dr Fazekas Sándorné vezető
településtervező;

Szabadi örökségvédelmi hatástanulmány és
javaslat, Készítette: Dr Fazekas Sándorné
vezető településtervező;

<http://www.szabadi.hu>
<https://hu.wikipedia.org>
<https://magyarcimerek.hu>.

FOTÓ:

google maps, google street view;
google fénykép kereső;
<https://hu.wikipedia.org>
<http://mapire.eu/hu>
<https://magyarcimerek.hu>;
<http://alexbutor.hu>;
<http://tak.lechnerkozpont.hu>;
<http://terkep.varosterkep.hu/map/>

Szabadi, 2017.

